

YÖNETMELİK

Tarım ve Orman Bakanlığından:

**HAYVANAT BAHÇELERİNİN VE DOĞAL YAŞAM PARKLARININ KURULUŞU
İLE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK**

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümleri

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; biyolojik çeşitliliğin korunması kapsamında, evcil ve yabani hayvanların doğal ortamındaki yaşam koşullarının azami düzeyde sağlanması için hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarının teknik, sağlık, refah ve hijyen şartları ile kuruluşu, çalışması, ruhsatlandırılması ve denetlenmesine yönelik usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, kara ve su sirkleri, yunus parkları ile ev hayvanı üretim ve satış yerleri hariç olmak üzere, gerçek veya tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından kurulan hayvanat bahçelerini ve doğal yaşam parklarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik, 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 22 nci maddesine dayanılarak ve Avrupa Birliğinin 1999/22/EC sayılı Yaban Hayvanlarının Hayvanat Bahçelerinde Tutulmalarına İlişkin Direktifi doğrultusunda hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Açık alan: Hayvanların gezinme ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulan etrafı sınırlandırılmış alanı,
- b) Akvaryum: Sucul hayvanların yapay bir ortamda bulunduğu su haznesini,
- c) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- ç) Biyolog: Fakültelerin biyoloji bölümünden biyolog unvanı ile mezun olan kişiyi,
- d) Bölge müdürlüğü: Doğa koruma ve milli parklar bölge müdürlüğünü,
- e) CITES: 20/6/1996 tarihli ve 22672 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşmeyi,
- f) Denetim elemanı: Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı personeli ve/veya mahallin en büyük mülkî amirince 5199 sayılı Kanunda belirtilen denetimleri yapmak üzere görevlendirilen en az iki yıllık yüksekokul mezunu kişiyi,
- g) Dezenfeksiyon: Zararlı mikroorganizmaların fiziksel, kimyasal veya ultraviyole ışınları uygulaması gibi metotlarla zararsız hâle getirilmesi işlemi,
- ğ) Dijital kimliklendirme: Hayvanların mikroçip ve benzeri sayısal veri içeren malzemeler ile kayıt altına alınmasını,
- h) Doğal yaşam parkı: Yabani memeli hayvanların yılda en az yedi gün halka sergilendikleri ve doğal ortamlarına uygun serbest dolaşımına imkân sağlayan tesisleri,
- ı) Evcil hayvan: İnsanlar tarafından kültüre alınmış ve eğitilmiş hayvanları,
- i) Ev hayvanı: Gerçek veya tüzel kişiler tarafından özellikle evde, iş yerlerinde ya da arazisinde özel ilgi ve refakat amacıyla muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvanı,
- j) Genel Müdürlük: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünü,
- k) Hayvan bakıcısı: Hayvanların yem, su, tımar gibi çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak üzere çalışan kişiyi,
- l) Hayvanat bahçesi: Evcil ve yabani hayvanların yılda en az yedi gün halka sergilendikleri kalıcı tesisleri,
- m) İl şube müdürlüğü: Doğa koruma ve milli parklar il şube müdürlüğünü,
- n) Kapalı alan: Hayvanların barındırılmaları amacıyla, biyolojik ve etolojik özellikleri göz önünde bulundurularak yapılmış, açık alanla bağlantılı, etrafı ve üzeri kapalı alanı,
- o) Karantina birimi: Bulaşıcı bir hastalığın bulunduğu yerden gelen veya bulaşıcı hastalık şüphesi olan hayvanların, sağlıklı hayvanlardan ayrı tutulması amacıyla düzenlenen, gözetleme bölümü olan, mekanik havalandırmanın sağlandığı kapalı bölmeler içeren alanı,
- ö) Kelebek parkı: Kelebeklerin yılda en az yedi gün halka sergilendikleri kalıcı tesisleri,
- p) Komisyon: Hayvanat bahçesinin veya doğal yaşam parkının bulunduğu ildeki il şube müdürü, bölge müdürlüğü veya il şube müdürlüğünden bir veteriner hekim ve il şube müdürlüğünden bir personel olmak üzere üç kişilik ekibi,
- r) Muayene odası: Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkında hayvanların muayene, teşhis ve tedavileri ile bunlarla ilgili uygulamaların yapıldığı yeri,

- s) Müşahede birimi: Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkında, yeni gelen ya da tedavisi tamamlanan hayvanların belli bir süre için gözetim altında tutulduğu bölme veya alanı,
- ş) Ruhsat: Hayvanat bahçeleri veya doğal yaşam parklarının faaliyet gösterebilmeleri için düzenlenen belgeyi,
- t) Sorumlu yönetici: Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkının kuruluş, işleyiş ve denetimiyle ilgili işlemlerden birinci derecede sorumlu kişiyi,
- u) Sucul hayvanlar: Yunus ve balinalar hariç olmak üzere, yaşamının tamamını ya da bir kısmını suda geçirmek zorunda olan hayvanları,
- ü) Su ürünleri uzmanı: Su ürünleri mühendisi, balıkçılık teknolojisi mühendisi veya ziraat fakültelerinin su ürünleri bölümünden mezun kişiyi,
- v) Teknik personel: Sorumlu yöneticiye bağlı olarak çalışan ve sorumlu yöneticinin vereceği görevleri yerini getiren kişiyi,
- y) Teraryum: Sürüngenlerin ve/veya iki yaşamlı ve/veya omurgasızların bulunduğu yapay ortamı,
- z) Tür: Birbirleriyle çiftleşebilen ve üreme yeteneğine sahip yavru oluşturma potansiyelinde olan bireylerin ait olduğu taksonomik birimi,
- aa) Veteriner hekim: 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tazına ve Göreceği İşlere Dair Kanun uyarınca mesleğini icra eden ve bu Kanunun 5 inci maddesinde sıralanan görev ve yetkileri kullanan kişiyi,
- bb) Yabani hayvan: Türünün örnekleri doğada serbest olarak yaşayan, kültüre alınmamış omurgalı veya omurgasız hayvanları,
- cc) Yardımcı sağlık personeli: Veteriner hekim sorumluluğunda hayvan sağlığı, bakım, besleme ve üretim konularında çalışan, veteriner sağlık teknikeri, teknisyeni veya laborantı,
- çç) Yem depoları: Her türlü yemlerin depolanıp saklandığı yeri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Hayvanat Bahçelerinin Gruplandırılması, Doğal Yaşam Parkları, Yer Seçimi ve Tesis Kurma

Hayvanat bahçelerinin gruplandırılması

MADDE 5- (1) Hayvanat bahçeleri aşağıdaki şekilde gruplandırılır:

- a) 1. Grup: En az yirmi tür kanatlı ve/veya memeli yabani hayvanın bulunduğu hayvanat bahçeleridir.
 - b) 2. Grup: Toplam hacmi en az bin metreküp olan ve en az yirmi tür sucul hayvanın bulunduğu akvaryumlardır.
 - c) 3. Grup: En az yirmi tür kelebeğin bulunduğu kelebek parklarıdır.
 - ç) 4. Grup: En az yirmi tür sürüngen ve/veya iki yaşamlı ve/veya eklem bacaklıların bulunduğu teraryumlardır.
- (2) 1. Grup hayvanat bahçelerinde kelebek, sürüngen, iki yaşamlı ve eklem bacaklıların her birinden azami beş tür ve sucul hayvanlardan azami on tür bulundurulabilir.
- (3) 2. Grup hayvanat bahçelerinde sucul olanları hariç kanatlı ve memeli hayvanlar bulundurulamaz; kelebek, sürüngen, iki yaşamlı ve eklem bacaklıların her birinden azami üç tür bulundurulabilir.
- (4) 3. Grup hayvanat bahçelerinde kanatlı, memeli, sürüngen ve sucul hayvanlar bulundurulamaz; kelebek haricindeki eklem bacaklılardan azami beş tür bulundurulabilir.
- (5) 4. Grup hayvanat bahçelerinde kanatlı ve memeli hayvanlar bulundurulamaz; azami beş tür kelebek; memeli ve kanatlı olanları hariç azami on tür sucul hayvan bulundurulabilir.
- (6) Hayvanat bahçelerindeki hayvan türleri için gerekli asgari alanlar Bakanlıkça belirlenir.

Doğal yaşam parkları

MADDE 6- (1) Doğal yaşam parkları, Bakanlıkça belirlenen yabani memeli hayvanlardan en az bir türü bulunduran, hayvanların etolojik özellikleri göz önünde bulundurularak geniş alanlarda serbest dolaşımlarına imkân sağlanan tesislerdir.

(2) Doğal yaşam parklarında bulundurulabilecek yabani memeli hayvan türleri ve hayvanlar için gerekli asgari alanlar Bakanlıkça belirlenir.

Yer seçimi

MADDE 7- (1) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları gürültü, hava ve su kirliliğine maruz olmayan, insan ve hayvan sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek endüstriyel kuruluşlar ile her türlü gayrisihhi müesseselerden kuş uçuşu en az bir kilometre uzaklıkta, fen, sağlık ve afet şartları bakımından imar ile ilgili mevzuata uygun alanlarda kurulur.

(2) 26/2/2016 tarihli ve 29636 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelik kapsamında tanımlanan alışveriş merkezlerinde hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları kurulamaz.

Ön izin

MADDE 8- (1) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı kurmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, kurum ve kuruluşlar, hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı kurmak istedikleri yerin il şube müdürlüğüne aşağıda belirtilen belgelerle müracaat ederler:

- a) Başvuru dilekçesi (Ek-1).
- b) Tür listesi formu (Ek-2).
- c) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkının, hayvanların yerleşimlerini gösteren ve Bakanlıkça hayvanlar için belirlenen asgari alanlara uygun olarak hazırlanmış vaziyet planı.
- ç) Yerleşim yeri ve çevresine ait idarî, teknik ve benzeri yerleri gösteren kroki.
- d) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkının kurulacağı arazinin gerçek veya tüzel kişi, kurum veya kuruluşu ait tapusu veya tahsisini gösteren belge.
- e) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı kurulacak yer ile ilgili tarım ve orman il müdürlüğü, çevre, şehircilik ve iklim değişikliği il müdürlüğü, il sağlık müdürlüğü, il kültür ve turizm müdürlüğü ve ilgili belediyenin görüşleri.

(2) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı kurulacak yer ile ilgili birinci fıkranın (e) bendinde belirtilen kurum/kuruluşlardan alınan görüşlerin uygun olması halinde, hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı yapılacak yerin uygun şartları taşıyıp taşımadığı Komisyon tarafından yerinde kontrol edilir. Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı yapılacak yerin 7 nci maddede belirtilen şartları taşıdığına tespit edilmesi hâlinde, Ek-3'te yer alan Ön İzin Belgesi iki nüsha düzenlenerek bir nüshası il şube müdürlüğünde muhafaza edilir, diğer nüshası başvuru sahibine verilir. Ön izin bir yıl süre ile geçerlidir. Bu süre içerisinde ruhsat almak için müracaat etmeyenlerin başvuruları işlemde kaldırılarak bu durum il şube müdürlüğünce başvuru sahibine resmi yazı ile bildirilir.

(3) Aynı tesis bünyesinde birden fazla grup hayvanat bahçesi ve/veya doğal yaşam parkı kurulacak olması halinde tek bir Ön İzin Belgesi düzenlenir.

(4) 5199 sayılı Kanun, 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 26 ncı maddesi, 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin (k) bendi kapsamında ceza almış kişiler hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı kuramaz.

Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı ruhsatı

MADDE 9- (1) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları ruhsatlandırılmadan halkın ziyaretine açılmaz.

(2) Aynı tesis bünyesinde 5 inci ve 6 ncı maddelerde belirtilen asgari şartların oluşması halinde şartların sağlandığı her grup hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı için ayrı bir ruhsat alınması zorunludur.

(3) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı kurulması ile ilgili ön izin alan gerçek veya tüzel kişiler, kurum ve kuruluşlar, ruhsat almak için bu maddenin altıncı fıkrasında belirtilen belgelerle il şube müdürlüğüne müracaat ederler. Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen ruhsatlar, işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınması mecburiyetini ortadan kaldırmaz.

(4) Hayvanat bahçelerinde ve doğal yaşam parklarında istihdam edilmesi zorunlu, tam zamanlı çalışacak asgari idari ve teknik personel şunlardır:

- a) 1. Grup Hayvanat Bahçesinde ve Doğal Yaşam Parkında; bir sorumlu yönetici, bir veteriner hekim ve bir biyolog.
- b) 2. Grup Hayvanat Bahçesinde; bir sorumlu yönetici, bir veteriner hekim ve bir su ürünleri uzmanı.
- c) 3. Grup Hayvanat Bahçesinde; bir sorumlu yönetici, bir veteriner hekim ve bir biyolog.
- ç) 4. Grup Hayvanat Bahçesinde; bir sorumlu yönetici, bir veteriner hekim ve bir biyolog.
- (5) Aynı tesis bünyesinde birden fazla grup hayvanat bahçesi ve/veya doğal yaşam parkı bulunması halinde bir sorumlu yönetici ve bir biyolog istihdam edilmesi yeterlidir ancak her bir grup için ayrı ayrı veteriner hekim istihdam edilmesi zorunludur.

(6) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı ruhsatı almak için gerekli belgeler şunlardır:

- a) 9/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu gereğince ilgili kurumlardan alınmış izinler.
- b) Hayvanat bahçesinde veya doğal yaşam parkında istihdam edilmesi zorunlu olan idari ve teknik personel ile personelin tâbi olduğu ilgili mevzuat doğrultusunda hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibi arasında yapılan sözleşmeler, resmî kurumlarda ise bu kişilere ait görevlendirme yazıları.
- c) Yangın ve patlamalar için gerekli önlemlerin alındığına dair ilgili itfaiye müdürlüğünden alınan belge.
- ç) Yerli veya yabancı hayvan türlerinin yasal yollarla temin edildiğine dair; fatura, üretici satış belgeleri, CITES ek listelerinde yer alıyor ise CITES belgeleri, doğadan toplama ve yakalama izinleri ve benzeri belgeler.
- d) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı.

(7) Belgeler, il şube müdürlüğü tarafından incelenir ve belgelerde eksiklik bulunmaması halinde Ek-4'te yer alan Hayvanat Bahçesi Ruhsatı ve/veya Ek-5'te yer alan Doğal Yaşam Parkı Ruhsatı düzenlenir. Belgelerde eksiklik bulunması halinde bu durum başvuru sahibine resmi yazı ile bildirilir. Eksikliklerin en geç üç ay içerisinde tamamlanmaması halinde ön izin iptal edilerek başvuru işlemde kaldırılır.

(8) İl şube müdürlüğünce, hayvanat bahçesinin veya doğal yaşam parkının tüm izin ve belgelerinin bulunduğu dosya oluşturulur. Hayvanat bahçesi ruhsatının veya doğal yaşam parkı ruhsatının bir örneği ruhsatlandırma tarihinden itibaren en geç on gün içerisinde Genel Müdürlüğe gönderilir.

(9) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı ruhsatı beş yıl geçerlidir. Ruhsat süresi dolmadan on gün önce ruhsatın yenilenmesi için bir dilekçe ve ekinde tür listesi formu ile birlikte il şube müdürlüğüne başvurulur. Bu süre

içerisinde başvuru yapılmaması durumunda 27 nci madde hükümleri doğrultusunda ruhsat iptaline ilişkin işlemler yapılır. Başvuru ile ilgili Komisyon tarafından yerinde inceleme yapılır ve uygun bulunanlara beş yıl süre ile yeniden ruhsat düzenlenir. Uygun bulunmayanlarda tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için üç ay süre verilir. Bu süre sonunda, Komisyonca yapılan incelemede eksikliklerin giderilmediğinin tespiti halinde 27 nci madde hükümleri doğrultusunda ruhsat iptaline ilişkin işlemler yapılır.

(10) Ruhsatın yenilenmesi hâlinde ruhsatın ve tür listesi formunun bir örneği il şube müdürlüğündeki dosyasına konulur, bir örneği de yenileme tarihinden itibaren en geç on gün içerisinde Genel Müdürlüğe gönderilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hayvanat Bahçeleri ve Doğal Yaşam Parkları ile İlgili Genel Şartlar

Genel şartlar

MADDE 10- (1) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları ile ilgili genel şartlar şunlardır:

a) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında biyolojik çeşitliliğin korunması kapsamında;

1) Türlerin korunmasına dair araştırma faaliyetleri,

2) Türlerle yönelik bilgilendirme veya eğitim çalışmaları,

3) Türlerin korunmasına ilişkin bilgi alışverişi,

4) Kontrollü üretim, repopülasyon veya türlerin Bakanlığın bilgisi dahilinde doğal hayata yeniden kazandırılması,

hususlarını yerine getirmek ve bu çalışmaları yıllık rapor halinde Bakanlığa sunmak zorundadır.

b) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında nesli tehlike altında olan yabani hayvan türlerinin korunmasına dair çalışmaların yürütülmesi esastır. Nesli tehlike altında olan hayvanların sayılarının artırılması amacıyla gerekli çalışmalar yapılır.

c) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında ruhsatlandırma işlemi tamamlanmadan hayvan bulundurulamaz.

ç) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkında belgesi olmayan hayvanlar bulundurulamaz.

d) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkındaki her av ve yaban hayvanının 16/6/2005 tarihli ve 25847 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Av ve Yaban Hayvanları ile Bunlardan Elde Edilen Ürünlerin Bulundurulması, Üretimi ve Ticareti Hakkında Yönetmelik kapsamında belgesi bulunmak zorundadır.

e) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkında hayvanların yasal yollarla temin edildiğine dair; fatura, üretici satış belgesi, CITES kapsamındaki hayvanlar için CITES belgeleri, doğadan toplama ve yakalama izinleri ve benzeri belgelerin bulunması zorunludur.

f) Halkın sergilenen türler ve onların doğal yaşam ortamları hakkında bilgilendirilmesi, biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi için gerekli çalışmalar yapılır.

g) Yırtıcı memelilerin bulunduğu alanın etrafı en az üç metre yüksekliğinde duvar ve üzerinde iki metre yüksekliğinde tel örgü ile çevrilir.

ğ) Hayvan nakil araçları için ziyaretçi girişinden farklı kapılar bulundurulur.

h) Hayvan yükleme ve indirme işlemi için rampa ve/veya vinç bulundurulur.

ı) Tüm giriş ve çıkışlarda güvenlik tedbirleri alınır.

i) Ziyaretçi girişinde, hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkının detaylı yapılanmasını gösteren kroki ya da maket ve ziyaretçilerin uyması gereken kurallar bulundurulur.

j) Ana girişten başka yeteri kadar acil çıkış kapısı bulundurulur.

k) Temizlik ve hayvan nakil vasıtaları için servis yolları bulundurulur.

l) Temizlik yapmaya uygun basınçlı su sistemi ve dezenfeksiyon için sabit veya seyyar dezenfeksiyon alet ve araçları bulundurulur. Dezenfeksiyon işlemleri için ekolojik dengeyi bozmayacak ruhsatlı ürünler kullanılır.

m) Ziyaretçilerin kullanacağı yol güzergâhı üzerinde, hayvan bölümleri ve diğer birimlerle ilgili bilgilendirme tabelaları bulundurulur.

n) Hayvanların bulunduğu bölümlerde hayvanlar hakkında ırk, tür, menşei, temel ekoloji, beslenme şekli, koruma statüsü, coğrafi yayılımı, habitat tanımlaması ve istilacı yabancı tür durumuna ilişkin bilgiler verilir.

o) Hayvanların ırk ve türlerine göre kaçmalarını, diğer hayvanlara ve çevreye zarar vermelerini engelleyecek önlemler alınır.

ö) Ziyaretçiler için hayvan sevgisi ve hayvanları koruma bilincini oluşturacak tanıtım ve eğitim programları düzenlenir.

p) Sucul hayvanlar için özel olarak hazırlanmış tedavi amaçlı oda ve buralarda taze tatlı veya tuzlu su tankları ve havuzları bulundurulur.

r) Hayvan türleri için farklı yemlerin bulunduğu yem deposu, yemlerin hazırlanacağı mutfak ve soğuk hava deposu bulundurulur.

s) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkının büyüklüğüne göre ziyaretçiler için yeterli sayıda tuvalet, engelli tuvaleti ve bebek bakım odası bulundurulur.

ş) Personel için giyinme yerleri, dolaplar, duş, tuvalet ve lavabo bulundurulur.

t) Hayvanların et ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla tesis içinde kesim yapılması durumunda ilgili mevzuatı doğrultusunda Bakanlıktan izin alınır.

u) Ziyaretçiler tarafından hayvanların beslenmesine izin verilmez. Ziyaretçilerin, yırtıcı, saldırgan ve zehirli hayvanlar ile fiziksel temasına izin verilmez. Diğer hayvanlar ve ziyaretçiler arasındaki fiziksel temaslar belirli zaman dilimlerinde ve tesis çalışanlarının gözetimi altında yapılabilir ve temaslar hayvan refahını tehlikeye sokacak şekilde yapılmaz.

ü) Zehirli hayvanlar için panzehir bulundurulur.

v) Ziyaretçiler için uyarı tabelaları konulur.

y) Hayvanat bahçelerinde veya doğal yaşam parklarında doğal yollarla üreyen ve çoğalan teşhir fazlası av ve yaban hayvanlarının satışı söz konusu olduğunda Av ve Yaban Hayvanları ile Bunlardan Elde Edilen Ürünlerin Bulundurulması, Üretimi ve Ticareti Hakkında Yönetmeliğe göre işlem yapılır.

z) Hayvanat bahçelerinde, av ve yaban hayvanlarının suni ve ticari üretimlerinin olması durumunda, Av ve Yaban Hayvanları ile Bunlardan Elde Edilen Ürünlerin Bulundurulması, Üretimi ve Ticareti Hakkında Yönetmeliğe göre izin alınır.

aa) Hayvanat bahçeleri kendilerine getirilen sağlıklı, yaralı veya hasta hayvanları il şube müdürlüğünün bilgisi haricinde alamazlar.

bb) Bakanlıkça el konulan türlerden hayvanat bahçesine veya doğal yaşam parkına teslim edilenler, il şube müdürlüğünden izin alınmadan satılamaz, hibe edilemez veya başka bir yere nakledilemez.

cc) İnsan, hayvan ve çevre sağlığı için gerekli önlemler ve güvenlik tedbirleri alınır.

çç) Bitki ve hayvan türlerinin sebep olabileceği ekolojik tehlikeleri önlemek maksadıyla hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarından hayvanların dışarı kaçmasını, egzotik veya istilacı bitki ve suda yaşayan hayvan türlerinin hava ve su yoluyla doğaya yayılmasını engellemek için gerekli tedbirler alınır.

dd) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarına dışarıdan haşere ve parazit girişini önleyici tedbirler alınır.

ee) 3. Grup hayvanat bahçelerinde türlerin bulunduğu alanlar asgari çift membranlı kırılmaz cam ile sınırlandırılır.

ff) 3. Grup hayvanat bahçelerinde, kelebeklerin serbestçe dolaştığı alanların giriş ve çıkışında, hayvanların kaçışını önleyecek özellikle yapılmış, birbirinden kapılarla ayrılan en az iki geçiş düzeneği bulunur.

gg) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında hayvan ve malzeme araçları için giriş kapısında dezenfeksiyon çukuru oluşturulur.

ğğ) İnsan, hayvan ve çevre sağlığı açısından risk oluşturmaması maksadıyla atıklar hayvanların ve insanların bulunduğu yerlerden uzak ve tek bir alanda toplanır.

hh) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında elektrik kesintisi durumunda kullanılmak üzere güç kaynağı bulundurulur.

ıı) Engelli hayvanlar için türün biyolojik ihtiyaçlarını karşılayabilecek ölçü ve koşullara sahip rehabilitasyon alanları oluşturulur.

ii) 5199 sayılı Kanun, 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 26 ncı maddesi, 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin (k) bendi kapsamında ceza almış kişiler hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkında çalışamaz.

jj) 2872 sayılı Çevre Kanununda belirtilen yasaklara ve standartlara uyulması zorunludur.

kk) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında çalışan tüm personelin, hizmetlerin gereklerine uygun giysiler giymesi zorunludur. Görevlilerin kıyafetleri hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibi ya da sorumlu yönetici tarafından belirlenir. Personel kıyafetlerinde hayvanların rahatsız olmayacağı renkler seçilir.

ll) Tüm personelin adı, soyadının ilk harfi, görevi ve unvanının görülebileceği şekilde, sorumlu yönetici tarafından onaylı bir kimlik kartı takması şarttır.

Hayvanların barındırıldıkları yerler ile ilgili genel şartlar

MADDE 11- (1) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında, hayvanların barındırıldığı yerlerde aşağıdaki genel şartlara uyulur:

a) Hayvanların biyolojik ihtiyaçları, koruyucu ve tedavi edici veteriner hizmetleri ve türlerine özgü şekilde beslenmeleri sağlanır.

b) Barındırılan hayvan türüne uygun biçim ve materyalden yapılmış, temizliği düzenli olarak sağlanan yeterli sayıda suluk ve yemlikler bulundurulur.

c) Hayvanların bulunduğu yerdeki atıklar düzenli olarak temizlenir.

ç) Hayvanların bulundukları bölgeyi sınırlandıran duvar, tel örgü gibi bölmeler hayvana zarar vermeyecek malzemelerden seçilir.

d) Ziyaretçilerin ve hayvanların güvenliği için güvenlik bariyeri bulundurulur. Güvenlik amacıyla konulan bu bariyerler ziyaretçi geçişine engel olabilecek şekilde türün biyolojik özellikleri dikkate alınarak düzenlenir.

e) Hayvan türleri, etolojik özellikleri dikkate alınarak tek tek ya da bir arada tutulur.

f) Hayvanların bulunduğu alanlar zenginleştirilerek tür gereksinimlerine ve davranışlarına uygun olarak düzenlenir.

g) Hayvanların bulunduğu açık alanlarda türün gereksinimlerine uygun gölgelik ve saklanabilecekleri yerler bulundurulur.

ğ) Sucul hayvanlar için su kalitesinin her hayvan türüne göre ayarlanarak belirli aralıklarda temizlenmesi, yenilenmesi ve gerekli dezenfeksiyon işlemlerinin zamanında yapılması sağlanır.

h) Hayvanlar, birbirleriyle besin zincirindeki konumları ve benzeri etkileşimleri dikkate alınarak mesafe ve konum bakımından birbirlerini görmeyecek şekilde yerleştirilir.

ı) Hayvanların, eğitilmiş kişiler tarafından bakımı ve beslenmesi sağlanır.

i) Hayvanların bulunduğu bölümler ile hayvanat bahçesinin ve doğal yaşam parkının çevresi hayvan türüne zarar vermeyecek şekilde ve hazırlanacak program dâhilinde haşerelere karşı ilaçlanır ve buna ilişkin raporlar kayıt altına alınır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hizmet ve Sağlık Birimleri

Giriş bölümü

MADDE 12- (1) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında, en az aşağıda yer alan birimlerden oluşan giriş bölümünün bulunması zorunludur:

a) Ziyaretçilerin giriş işlemlerinin yapıldığı birim.

b) Güvenlik görevlileri ve anons sisteminin bulunduğu birim.

c) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkının krokisi, şeması veya maketi ile ziyaretçilerin uyması gereken kuralların bulunduğu birim.

ç) İlk yardım birimi.

d) Tuvalet ve lavabo.

İdare bölümü

MADDE 13- (1) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında, hayvanların bulunduğu birimlerden ayrı olarak en az aşağıda yer alan birimlerden oluşan idare bölümünün kurulması zorunludur:

a) Sorumlu yönetici odası.

b) Veteriner hekim/su ürünleri uzmanı/biyolog odası.

c) Personel odası.

ç) Toplantı veya eğitim salonu.

d) Yemekhane.

e) Tuvalet ve lavabo.

Hayvan sağlığı bölümü

MADDE 14- (1) 1. ve 2. Grup hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında, hayvanların kontrol ve tedavilerinin yapılacağı, hayvan sağlığı bölümü bulunur. 3. ve 4. Grup hayvanat bahçelerinde ise hayvan sağlığı bölümü kurulabilir.

(2) Hayvan sağlığı bölümünde aşağıdaki birimlerin bulunması zorunludur:

a) Hayvanların teşhis, tedavi ve kontrollerinin yapılacağı, hijyenik şartlara uygun alet ve ekipmanlar ile donanımlı muayene ve operasyon odası.

b) Sucul hayvanlar için değişik ebatla akvaryum, havuz veya su tanklarının bulunduğu birim.

c) Karantina birimi.

ç) Müşahede birimi.

d) Röntgen ve ultrason benzeri görüntüleme ünitesi.

e) Yavru bakım ünitesi.

f) Büyük hayvanlar için travay.

(3) Karantina ve müşahede birimlerinin hayvanların barındırıldığı alanlardan uzak ve ayrı bir yerde olması zorunludur.

Yem deposu ve yem hazırlama bölümü

MADDE 15- (1) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında;

a) Yem deposu ve hayvan besinlerinin hazırlandığı yem hazırlama bölümü,

b) Hayvanlara verilmek üzere bekletilen gıdaların tutulacağı soğuk hava deposu, bulunur.

(2) Yem depoları, ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak hazırlanır.

(3) Yem deposu ve yem hazırlama bölümünde, gıdalar ile temas eden yüzeyler sağlam, kolay temizlenebilir ve dezenfekte edilebilir şekilde düzenlenir, haşere ve kemirgen kontrolü sağlanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hayvanat Bahçesi ve Doğal Yaşam Parkı Sahibi, Sorumlu Yönetici ve

Diğer Çalışanların Görev ve Sorumlulukları

Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı sahibinin görev ve sorumlulukları

MADDE 16- (1) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı sahibinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

- a) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkının bu Yönetmelik hükümlerine uygun çalışmasından sorumludur.
- b) Sorumlu yöneticinin görevden alınması, ölümü veya görevden kendi isteği ile ayrılması gibi hâllerde en geç bir ay içinde yeni görevlendirmeler ile ilgili bilgi ve belgeleri il şube müdürlüğüne gönderir.

Sorumlu yöneticinin görev ve sorumlulukları

MADDE 17- (1) Sorumlu yönetici; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, en az dört yıllık yükseköğretim mezunu ve hayvanat bahçesi ve/veya doğal yaşam parkı konusunda en az iki yıl deneyim sahibi olmak zorundadır. Bu şartların sağlanması halinde hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibi de sorumlu yönetici olabilir. Hayvanat bahçeleri veya doğal yaşam parklarında görevli veteriner hekim, biyolog veya su ürünleri uzmanı aynı zamanda sorumlu yönetici olabilir.

(2) Sorumlu yöneticinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

- a) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkının idarî, malî, teknik ve sağlık hizmetlerini mevzuata uygun olarak idare etmek ve denetlemek.
- b) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkının faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek.
- c) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkının ruhsatlandırılmasından sonra bina, tesis, hayvan türü ve sayısındaki değişiklikleri il şube müdürlüğüne bildirmek.
- ç) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkında kayıt ve arşiv sistemini oluşturmak, kayıtların düzenli ve güncel tutulmasını sağlamak.
- d) Denetimler sırasında denetim elemanlarınca istenilen her türlü bilgi ve belgeyi sunmak.
- e) 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun şekilde atık ve atık su yönetimini sağlamak.
- f) 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa tabi ihbarı mecburi bir hastalık çıktığında, ani hayvan ölümleri veya zoonoz tespit edildiğinde veteriner hekimin raporu doğrultusunda bu durumu il şube müdürlüğü, tarım ve orman il veya ilçe müdürlüğü ve il sağlık müdürlüğüne bildirmek ve ilgililerce alınacak yasal tedbirleri uygulatmak.
- g) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkında görevli tüm personelin tüberküloz, HIV ve hepatit testi başta olmak üzere periyodik olarak gerekli tetkik ve muayeneleri ile hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parklarında görev yapan veteriner hekimlere ve hayvan bakıcılarına kuduz riskli temas öncesi profilaksi ve tetanoz aşılarının yapılmasını sağlamak.
- ğ) Güvenlik hizmetlerinin eksiksiz yürütülmesini sağlamak.
- h) Hayvanat bahçesindeki veya doğal yaşam parkındaki personelin denetimini ve kontrolünü yapmak.
- ı) Bakanlık tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri temin etmek, 10 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında yıllık çalışma raporlarını hazırlatarak takip eden yılın Ocak ayı sonuna kadar Bakanlığa sunmak.
- i) Teknik personelin görevden alınması, ölümü veya görevden kendi isteği ile ayrılması gibi hâllerde en geç bir ay içinde yeni görevlendirmeler ile ilgili bilgi ve belgeleri il şube müdürlüğüne göndermek.
- j) Av ve yaban hayvanlarının üremesi neticesinde elde edilen yeni bireyleri veya ölen bireyleri otuz gün içinde; çalınan, kaybolan veya kaçan bireyleri aynı gün içinde il şube müdürlüğüne bildirmek.
- k) Acil eylem planlarının oluşturulmasını sağlamak.
- l) Hayvan bakıcılarına eğitim verilmesini ve bu eğitimlerin kayıt altına alınmasını sağlamak.
- m) Tüm personelin iş sağlığı ve güvenliği konusunda gerekli eğitimleri almasını sağlamak.

Veteriner hekimin görev ve sorumlulukları

MADDE 18- (1) Veteriner hekimin görev ve sorumlulukları şunlardır:

- a) Hayvanat bahçesine ve doğal yaşam parkına hayvanların kabul edilip uygun bölümlere alınmasını sağlamak.
- b) Tüm hayvanların tür özelliklerine göre sağlık kontrollerini, tedavilerini, aşılarını ve günlük gözlemlerini yapmak.
- c) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkındaki tüm hayvanları ve hayvanlara dair değişiklikleri on gün içerisinde Bakanlıkça oluşturulan veri sistemine kaydetmek.
- ç) Hayvanların yaşadığı alanların ve hayvan sağlığıyla ilgili bölümlerin temizlik, haşere ve kemirgen kontrolü ile dezenfeksiyonlarının yaptırılmasını sağlamak.
- d) Ölen hayvanların, ölüm nedenlerinin tespiti için gerektiğinde nekropsilerinin yapılmasını, kayıtlardan düşülmesini ve uygun teknikle imhasını sağlamak.
- e) Hayvanlar için uygun beslenme programı hazırlamak.
- f) Hayvan bakıcılarını ve yardımcı sağlık personelinin hayvan bakımı, beslenmesi, refahı ve zoonoz konularında eğitmek ve eğitimleri kayıt altına almak.
- g) Hayvanlara ait bakım, besleme, yemleme, sulama, yem ve su tahlili, bulundukları ortamın ısı, ışık ve nem kontrolünü sağlamak ve bu konulardaki kayıtları kontrol etmek.

ğ) Hayvanlara ait her türlü atık ve artıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermesini önleyici tedbirlerin alınmasını sorumlu yönetici ile birlikte sağlamak.

h) Hayvanlara ait tüm belgeleri ve kayıtları muhafaza etmek ve bu kayıtları gerektiğinde yetkililere ibraz etmek.

i) Hayvanat bahçesinde çalışan yardımcı sağlık personelinin görev dağılımını yapıp sorumluluk alanlarını ve nöbet çizelgelerini belirlemek, sorumlu yönetici ile birlikte onaylamak.

j) Türler özeğü karantina tedbirlerini almak ve takibini yapmak.

k) 14/5/1928 tarihli ve 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu, 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekköl Tarzına ve Göreceğı İşlere Dair Kanun ile 24/12/2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Veteriner Tıbbi Ürünler Hakkında Yönetmelik kapsamında iş ve işlemleri yürütmek.

k) Hastalanan hayvanlardan gerektiğinde numune almak ve numunenin uygun koşullarda saklanarak gerekli tahlillerin yapılmasını sağlamak.

Su ürünleri uzmanının görev ve sorumlulukları

MADDE 19- (1) Su ürünleri uzmanının suçul hayvanlar ile ilgili görev ve sorumlulukları şunlardır:

a) Hayvanların beslenme biçimlerine ve davranış özelliklerine göre yerleşim planlarını yapmak.

b) Hayvanların tür özelliklerine göre yaşam ve barınma koşullarını belirlemek.

c) Hayvanların tür özelliklerine göre su kalitesini belirlemek, kontrolünü yapmak ve analiz için su numuneleri almak.

ç) Akvaryum veya havuzlardaki suyun belirli aralıklarla temizlenmesini ve gerekli dezenfeksiyon işlemlerinin zamanında yapılmasını sağlamak.

d) Hayvanların günlük gözlemlerini yapmak.

e) Hayvanların beslenme programını hazırlamak.

f) Hayvanların bakımı ile ilgili hayvan bakıcılarını eğitmek.

Biyologların görev ve sorumlulukları

MADDE 20- (1) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarındaki biyologların görev ve sorumlulukları şunlardır:

a) Hayvanat bahçelerinde hayvanların tür özelliklerine göre barınma koşullarını belirlemek.

b) Hayvanların cins ve tür tespitini yapmak.

c) Hayvanların büyüme, üreme ve gelişme sürecini izlemek ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak.

ç) Hayvanat bahçelerinde bulunan egzotik bitki ve su türlerinin doğaya verebileceğı zararları ve yayılma tehlikelerini önleyici tedbirleri almak.

d) Biyolojik çeşitlilik çalışmalarını yürütmek.

e) Türler özeğü yaşam alanlarını zenginleştirme çalışmalarını planlamak.

f) Hayvan refahına uygun popölasyon dengesini sağlamak.

g) Hayvan bakıcılarını eğitmek.

Hayvan bakıcılarının eğitimi

MADDE 21- (1) Hayvan bakıcıları, hayvanat bahçesinde veya doğal yaşam parkında işe başlamalarını müteakip bir ay içerisinde hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarına ilişkin mevzuat, hayvan refahı ve sağlığı, hayvanların bakımı, beslenmesi, hayvanlara yaklaşım ve hayvan davranışları, hayvanlar için zenginleştirme uygulamaları, hayvanların zaptıraptı, zoonoz, temizlik ve dezenfeksiyon, iş sağlığı ve güvenliği ile ilk yardım konularında hayvanat bahçesi bünyesinde en az 20 saat süreli düzenlenecek eğitim programına katılır ve verilen eğitim kayıt altına alınır.

ALTINCI BÖLÜM

Hibe, Satış, Yeni Hayvan Temini, Güvenlik, Kayıt ve Arşiv

Hayvanat bahçelerinde ve doğal yaşam parklarında hayvanların hibe edilmesi, satışı, yeni hayvan getirilmesi

MADDE 22- (1) Hayvanat bahçelerinde veya doğal yaşam parklarındaki yabani hayvanların hibe veya satışı söz konusu olduğunda, Av ve Yaban Hayvanları ile Bunlardan Elde Edilen Ürünlerin Bulundurulması, Üretimi ve Ticareti Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.

(2) Hayvanat bahçesine veya doğal yaşam parkına yeni bir hayvan getirilmesinin planlanması halinde hayvanın barındırılacağı yeri gösteren plan ve yasal yollarla temin edildiğine dair belgelerle birlikte il şube müdürlüğüne başvurulur. İl şube müdürlüğüne uygun bulunması halinde hayvanın getirilmesine izin verilir. Hayvanat bahçesine veya doğal yaşam parkına izinsiz bir hayvan getirilmesi durumunda il şube müdürlüğüne bu hayvanlara el konularak 29 uncu madde hükümleri uygulanır. İzinsiz getirilen hayvanlar diğere hayvanat bahçeleri veya doğal yaşam parklarına geri alınmamak üzere ücretsiz olarak verilir. Bu hayvanların nakli sırasındaki tüm masraflar hayvanı izinsiz olarak getiren hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibi tarafından karşılanır.

Güvenlik

MADDE 23- (1) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında genel güvenlik önlemleri ile birlikte aşağıdaki tedbirlerin alınması zorunludur:

- Ziyaretçilerin giriş ve çıkış yapması için ayrı kapılarla sınırlandırılmış kontrollü geçiş düzeni sağlanır.
- Acil durumlarda personel ve ziyaretçilerin tahliye edilebileceği acil çıkış kapıları bulundurulur.
- Hayvanlardan insanlara gelebilecek zararlara karşı uyarıcı levhalar yerleştirilir.
- Hayvanların verebileceği zararlar açısından risk oluşturan alanlarda ziyaretçiler için gerekli önlemler alınır.
- Açık ve kapalı alanlar, hayvanların kaçmasını önleyecek şekilde düzenlenir.
- Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkının her noktasından duyulabilir şekilde anons sistemi bulundurulur.
- Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında bulunan tehlikeli, yırtıcı ve zehirli hayvanların kaçması halinde, ziyaretçilerin güvenli bir yere alınması için çıkış güzergâhı oluşturulması dâhil yapılması gereken iş ve işlemlere ilişkin acil eylem planları oluşturulur.

g) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında gerekli önlemler alınır.

ğ) Hayvanat bahçeleri veya doğal yaşam parklarında çalışanlara ya da ziyaretçilere hayvanlar tarafından verilecek zararlar ile bu hayvanların kaçması sebebiyle oluşabilecek can ve mal kaybından hayvanat bahçesi sahibi ve sorumlu yönetici sorumludur. Zararın oluşmasına kişisel kusurların sebep olduğu durumlar saklıdır.

Kayıt ve arşiv

MADDE 24- (1) İl şube müdürlüğü, Bakanlık tarafından oluşturulan veri tabanına hayvanat bahçelerinin ve doğal yaşam parklarının ruhsatlandırılması, denetimi ve hayvanların nakillerine dair bilgileri kaydeder ve hayvanat bahçelerinde ve doğal yaşam parklarında kayıtların güncel olarak tutulmasını sağlar.

(2) Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parklarındaki tüm hayvanlar, veteriner hekim tarafından Bakanlıkça oluşturulan veri tabanına kaydedilir ve kayıtlar güncel tutulur.

(3) Dijital kimliklendirme yapılabilecek tüm hayvanlar bu yöntem ile kayıt altına alınır. Dijital kimliklendirme yapılamayan hayvanlar için halkalama, markalama, boyama, numaralandırma gibi kimliklendirme yöntemleri belirlenerek uygulanır.

(4) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarındaki yabani hayvanların üremesi neticesinde meydana gelen yeni bireyler ile ölen, hibe edilen veya satın alınan hayvanlar Bakanlık tarafından oluşturulan veri tabanına on gün içerisinde kaydedilir.

(5) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarındaki tedavi ve dezenfeksiyon işlemlerinin kayıtları güncel olarak tutulur.

(6) Ruhsatlandırılan hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarındaki hayvanlara dair bilgiler ruhsatın verilmesini müteakip en geç bir ay içerisinde veri tabanına kaydedilir ve güncel tutulur.

YEDİNCİ BÖLÜM

Denetim, Faaliyeti Durdurma, Ruhsat İptali, Yasaklar, Cezalar, Değişiklik ve Devir

Denetim

MADDE 25- (1) Bu Yönetmelik hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Bakanlığa aittir. Bakanlık bu yetkisini gerektiğinde mahallin en büyük mülkî amirine devredebilir. Bakanlığın yetkisini devretmesi halinde, mahallin en büyük mülkî amiri il bünyesinde veya mevcut değilse başka illerden veya kurumlardan hayvanların korunması konusunda uzman personeli de denetim ile görevlendirebilir. Bakanlık, merkez teşkilatı ilgili birim personelinin de denetim ile görevlendirebilir.

(2) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları, bu Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara uygunluk bakımından olağan dışı denetimler hariç rutin olarak üç ayda bir denetim elemanlarınca denetlenir.

(3) Denetimde tespit edilen eksiklik ve usulsüzlüklerin belirtilen sürede giderilmesi hususu, denetime yetkili merci tarafından hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı sorumlu yöneticisine yazılı olarak bildirilir.

Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkının faaliyetinin geçici olarak durdurulması

MADDE 26- (1) Ruhsatsız çalıştığı tespit edilen hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı, ruhsatlandırma işlemi tamamlanana kadar bölge müdürlüğünün onayı ile il şube müdürlüğünce halkın ziyaretine kapatılır. Bu tesislere ruhsat başvurusunda bulunmaları veya bünyelerindeki hayvanları satmaları ya da hibe etmeleri için üç ay süre verilir. Bu süre sonunda ruhsat için başvuruda bulunulmaması veya hayvanların elden çıkarılmaması halinde, mevcut hayvanlar diğer hayvanat bahçeleri veya doğal yaşam parklarına geri alınmamak üzere ücretsiz olarak verilir. Nakil sırasındaki tüm masraflar ruhsatsız çalışan tesis sahibi tarafından karşılanır.

(2) Ruhsatlı hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarının denetlenmesi sırasında eksiklik veya usulsüzlük tespit edilmesi ya da ruhsat yenileme başvurusunun belirtilen süre içerisinde yapılmaması durumunda hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkının bir kısmı veya tamamı, bu durumun giderilmesi için bölge müdürlüğü onayı ile il şube müdürlüğünce üç aya kadar halkın ziyaretine kapatılır.

Hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı ruhsatı iptali

MADDE 27- (1) Denetimler sonunda geçici olarak halkın ziyaretine kapatılan ve bildirilen eksiklik veya usulsüzlükleri il şube müdürlüğünce belirtilen süre içerisinde gidermeyen hayvanat bahçeleri veya doğal yaşam parkının ruhsatı bölge müdürlüğünün onayı ile il şube müdürlüğünce iptal edilir ve bu durum sorumlu yöneticiye ya da hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibine yazılı olarak bildirilir. İl şube müdürlüğünce, ruhsatın iptal edildiğine dair en geç on gün içerisinde Genel Müdürlüğe bilgi verilir. Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parklarının ruhsatının iptal edilmesi halinde, işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptalinin de yapılabilmesi için bu durum il şube müdürlüğünce ilgili kuruma bildirilir.

(2) Ruhsatı iptal edilmiş hayvanat bahçeleri veya doğal yaşam parklarına, hayvanlarını satmaları ya da hibe etmeleri için ruhsat iptal tarihinden itibaren üç ay süre tanınır. Bu süre sonunda hayvanlar elden çıkarılmamışsa, diğer hayvanat bahçeleri veya doğal yaşam parklarına geri alınmamak üzere ücretsiz olarak verilir. Bu hayvanların nakli sırasındaki tüm masraflar ruhsatı iptal edilen hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibi tarafından karşılanır.

(3) İşletme ruhsatı iptali sonrasında, hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkındaki hayvanların nakillerinin hayvanların özelliklerine uygun ve güvenli bir şekilde yapılarak hayvan refahı ile ilgili koşulların yerine getirilmesi ruhsatı iptal edilen hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibi tarafından sağlanır.

Yasaklar

MADDE 28- (1) Bu Yönetmelik kapsamında yasak olan fiil ve davranışlar aşağıda belirtilmiştir:

a) 5 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen şartları sağlayan hayvanat bahçeleri veya 6 ncı maddede yer alan şartlara haiz doğal yaşam parkları haricindeki tesislerde yabani hayvanların halka ticari olarak sergilenmesi yasaktır.

b) 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tazına ve Göreceği İşlere Dair Kanuna göre geçici olarak meslekten men edilenler, bu yasakları süresince hayvanat bahçeleri veya doğal yaşam parklarında veteriner hekimlik görevini yapamazlar.

c) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında belgesiz hayvan barındırılmaz.

ç) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında hayvanlara acı ve ıstırap verecek davranışlarda bulunulamaz.

d) Genel Müdürlüğün izni olmadan hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarından hiçbir hayvan doğaya bırakılamaz.

e) Ziyaretçiler hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarına evcil hayvanlarla giremez.

f) 1. grup hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkında görev yapan sorumlu yönetici ve veteriner hekim başka bir işyerinde çalışamaz.

g) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarına, tesisin bünyesinde kullanılanlar hariç araçlar ile girilemez.

ğ) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında farklı türdeki hayvanların çiftleşmesine izin verilmez.

h) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında melez hayvanların saf tür hayvanlarla çiftleşmesine, hibe ve satışına izin verilmez.

ı) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarına gelen ziyaretçiler, hayvanat bahçesi ve doğal yaşam parkı yönetimi tarafından belirlenen veya duyurusu yapılan kurallara aykırı davranamaz.

i) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında ziyaretçiler tarafından hayvanlar beslenemez.

j) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarında yırtıcı, saldırgan ve zehirli hayvanlar ile ziyaretçiler arasında fiziksel temasa izin verilmez.

k) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarındaki hayvanların nakil ve sağlık nedenleri dışında herhangi bir yöntem kullanılarak uyuşturulmaları yasaktır.

l) Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarındaki hayvanlar, ticari amaçlı film, reklam, fotoğraf ve benzeri çekimlerde veya gösterilerde il şube müdürlüğünün izni olmadan kullanılamaz. Hayvanlar; acı, ıstırap ya da zarar görecektir şekilde, film çekimi, gösteri, reklam ve benzeri işler için kullanılamaz. Ticari amaçlı film, reklam, fotoğraf ve benzeri çekimlerde insanların yırtıcı, saldırgan ve zehirli hayvanlar ile fiziksel temasına izin verilmez.

Cezalar

MADDE 29- (1) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahipleri, hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarını, hayvanların doğal yaşama ortamına en uygun şekilde tanzim etmekle ve ettirmekle yükümlüdürler. 5199 sayılı Kanunun 22 nci maddesinde belirtilen yükümlülüğe ve bu Yönetmelikte belirlenen hükümlere aykırı davranışlara 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesi hükümleri uygulanır.

Değişiklik ve devir

MADDE 30- (1) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibinin; devir, hibe veya satış sebepleriyle değişmesi halinde söz konusu değişiklik ile ilgili hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkının eski ve yeni sahibi tarafından imzalanan noter tasdikli sözleşmeyi içeren bir dilekçe ile bir ay içinde il şube müdürlüğüne başvurulur. İl şube müdürlüğü tarafından değişiklikler doğrultusunda bu Yönetmelik kapsamında yeniden ruhsat düzenlenir. Yeniden ruhsat düzenleninceye kadar hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkının eski sahibinin, sorumlu yöneticisinin ve veteriner hekiminin görev ve sorumlulukları devam eder.

(2) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibinin ölümü halinde varisi tarafından il şube müdürlüğüne bir ay içinde bildirimde bulunulur. Varislerin hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı faaliyetini devam ettirmek istememesi durumunda hayvanları satmaları ya da hibe etmeleri için üç ay süre verilir. Bu süre sonunda hayvanlar elden

çıkarılmamışsa, mevcut hayvanlar diğer hayvanat bahçelerine veya doğal yaşam parklarına geri alınmamak üzere ücretsiz olarak verilir. Bu hayvanların nakli sırasındaki tüm masraflar varisler tarafından karşılanır.

(3) Hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibi tarafından tesisin kapatılmasına karar verilmesi halinde il şube müdürlüğüne bir dilekçe ile başvurulur. Bu durumda, hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibine hayvanları satmaları ya da hibe etmeleri için üç ay süre verilir. Bu süre sonunda hayvanlar elden çıkarılmamışsa, mevcut hayvanlar diğer hayvanat bahçelerine veya doğal yaşam parklarına geri alınmamak üzere ücretsiz olarak verilir. Bu hayvanların nakli sırasındaki tüm masraflar kapatılan hayvanat bahçesi veya doğal yaşam parkı sahibi tarafından karşılanır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 31- (1) 11/8/2007 tarihli ve 26610 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvanat Bahçelerinin Kuruluşu ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş süreci

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce ruhsatlandırılan hayvanat bahçelerine, 7 nci madde ve 5 inci maddenin altıncı fıkrası hariç olmak üzere diğer şartları sağlaması ve 5 inci veya 6 ncı maddelerde belirtilen gruplara göre yeni ruhsat almaları için bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl süre verilir. Bu süre içinde mevcut hayvanat bahçesi için yeni ruhsat alınmaması hâlinde mevcut ruhsat bölge müdürlüğü onayı ile il şube müdürlüğüne iptal edilir ve 27 nci maddenin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

(2) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce ruhsatlandırılan hayvanat bahçelerine bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonra eklenecek her yeni birey için 5 inci maddenin altıncı fıkrası kapsamında Bakanlıkça belirlenen tüm şartların sağlanması zorunludur.

(3) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce alışveriş merkezlerinde kurularak ruhsatlandırılan hayvanat bahçelerine 7 nci maddenin ikinci fıkrası hükümleri uygulanmaz.

(4) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce alışveriş merkezlerinde kurulan ruhsatlı hayvanat bahçeleri, bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten itibaren mevcut kanatlı ve/veya memeli hayvan sayısını artıramaz, bu hayvanlardan ölenlerin yerine yeni hayvanlar alamaz. Bu hayvanat bahçelerinde doğal yollarla üreyen kanatlı hayvanlar yumurtadan çıktıktan itibaren altı ay içerisinde, memeli hayvanlar ise doğumdan itibaren bir yıl içerisinde elden çıkarılır. Hayvanların bu süre içinde elden çıkarılmaması halinde Bakanlıkça bu hayvanlara el konularak 29 uncu madde hükümleri uygulanır. El konulan bu hayvanlar uygun hayvanat bahçeleri veya doğal yaşam parklarına geri alınmamak üzere ücretsiz olarak verilir. Bu hayvanların nakli sırasındaki tüm masraflar bu hayvanları belirtilen süre içerisinde elinden çıkarmayan hayvanat bahçesi sahibi tarafından karşılanır.

(5) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce ruhsatlandırılan hayvanat bahçelerinde 5 inci maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilenlerden fazla bulunan hayvanların sayısı artırılmaz, bu hayvanlardan ölenlerin yerine yeni hayvanlar alınmaz. Bu fıkranın ihlali halinde Bakanlıkça bu hayvanlara el konularak 29 uncu madde hükümleri uygulanır. El konulan bu hayvanlar uygun hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parklarına geri alınmamak üzere ücretsiz olarak verilir. Bu hayvanların nakli sırasındaki tüm masraflar bu hayvanları belirtilen süre içerisinde elinden çıkarmayan hayvanat bahçesi sahibi tarafından karşılanır.

(6) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde mevcut hayvanat bahçelerinde bulunan tüm hayvanlar hayvanat bahçesi veteriner hekimi tarafından Bakanlıkça oluşturulan veri tabanına kaydedilir.

Yürürlük

MADDE 32- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 33- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

[**Ekleri için tıklayınız**](#)